

ETH DIARI

Numerò 157
dimèrcles 14 de junhsèga 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ES BACKSTREET BOYS ATÈRREN EN BARCELONA

Es Backstreet Boys presenten entre ager e aué en Palau Sant Jordi de Barcelona eth sòn disc *Millenium*. Dempús d'aterrar en recinte sus planches de *surf* volantes, eth grop actue en miei deth Palau en un escenari pentagonau, entà arténher mès apropament entre es espectadores e es musics. Es *teloners* deth torn qu'ei eth grop 2.4 Family, qu'actue pendent ua ora; dempús apareishen es Backstreet Boys en tot aufrir er espectacle enquia miejanet, apruprètz. Eth chòu compe tamb era actuacion de dètz baraires, ath delà de cinc musics e es cinc cantaires dera banda (Kevin, Nick, Howie, Brian e A.J.), que càmien eth vestiari quate còps entà animar era coreografia.

FREDERIC VERGÉS IMPARTIRÀ UN CORS D'ARANÉS PRACTIC ENA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU D'ENGUAN, FINANÇAT PERA GENERALITAT

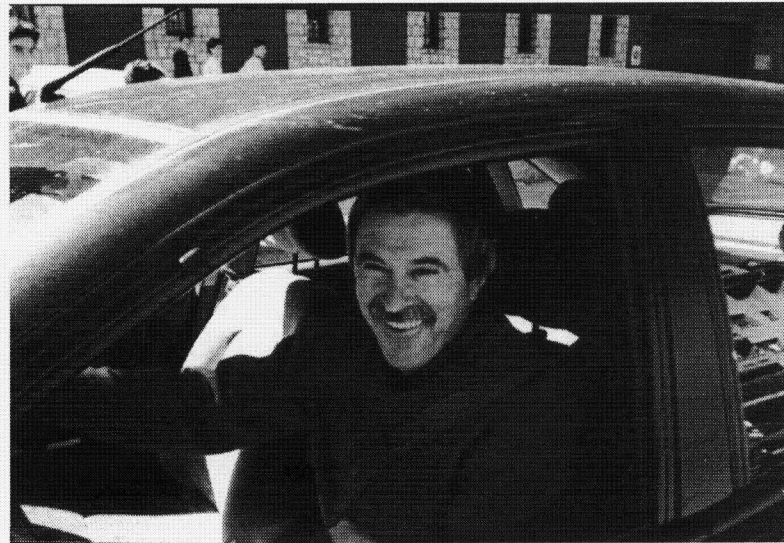
Era Direccion Generau de Politica Lingüistica dera Generalitat de Catalonha collabòre en tres des còrs que s'impartirà en encastre dera XXXI Universitat Catalana d'Estiu (UCE), sus era Lei de Politica Lingüistica, nocions basiques d'aranés e tecnicas d'expression orau e escrita en catalan.

Eth cors sus era Lei de Politica Lingüistica consistís en ua analisi der articulat d'aguest tèxte legau e des dispausicions que lo desvelopen. Atau madeish, era assignatura incidirà en estudi comparatiu dera normatiua lingüistica dera rèsta de territòris de parla catalana, der Estat e der estrangèr. Eth cors, de 5 ores, serà impartit per Joan Ramon Solé, cap de seccion d'us oficiau dera lengua catalana dera Direccion Generau de Politica Lingüistica.

D'autre biais, eth contiengut deth cors d'introduccion ar aranés practic e as nocions gramaticaus basiques der occitan dera Val d'Aran seràn a cargue deth professor d'aranés Frederic Vergés, tamb ua durada de dètz ores lectives.

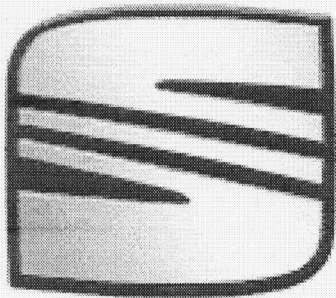
Fin finau, eth cors de tecnicas d'expression orau entà principiants e eth talhèr d'expression escrita, tamb ua durada de 20 ores, serà impartit pes professors Xavier Montoliu e Mercè Soler, autors de dus volums deth cors d'autoaprentissatge Català sense distàncies.

Era Direccion Generau de Politica Lingüistica, ath delà de collaborar ena organizacion des classes, hè ua aportacion economica de 614.000 pessetes. Era XXXI edicion dera

Universitat Catalana d'Estiu se celebrarà ena localitat de Prada de Conflent, deth 15 ath 25 d'agost.

ERA SEAT, DISTINGIDA TAMB ETH PRÈMI NACIONAU ATH FOMENT DER US DETH CATALAN

Era empresa automobilistica SEAT (Baish Lhobregat) a estat distingida tamb eth Prèmi Nacionau ath Foment der us dera lengua catalana 1999 qu'autrege eth Departament de Cultura dera Generalitat.

Eth Prèmi Nacionau d'Audiovisuau a estat tà Roser Capdevila Valls, creadora e directora artistica dera sèria de cuertmetratges d'animacion *Les tres bessones*, en tot que José Luis Guerin a estat guardonat tamb eth Prèmi Nacionau de Cinema pera pellicula *Tren d'ombres*, dera quau n'ei director e guionista.

Amiat peth conselhèr de Cultura, Joan Maria Pujals, eth jurat remerquèc en cas deth prèmi autrejat a SEAT "era introduccion dera lengua catalana ena retolacion dera factoria, enes contractes de trabalh e era documentacion laborau, enes campanhes publicitàries des sòns productes e, especialament, pera version catalana" des manuaus d'usatgèr des sòns productes.

Entad açò qu'ei ath Prèmi Nacionau d'Audiovisuau, eth jurat considerèc que *Les tres*

bessones, sèria coproduida per Cromosoma e Televisió de Catalunya, ei "un exponent dera capacitat d'innovacion en sector audiovisual entara mainadèra, ath madeish temps que combine eth domini des grani arguments dera narratiua universau tamb ua exposicion didactica de grana qualitat".

En cas de José Luis Guerin, eth jurat considerèc que *Tren d'ombres* signifie "ua clara apòsta pera creacion cinematografica, era investigacion deth lengatge des imatges e era experimentacion narratiua".

Es Prèmis Nacionaus de Cultura, dotadi cadun tamb tres milions de pessetes, sigueren instituïdi en 1982 entà restaurar es qu'era Generalitat patrocinec entre 1932 e 1938.

Es Prèmis Nacionaus 1999 enes modalitats de dança, musica, periodisme, teatre, cultura populara e patrimòni culturau ja se falhèren en sòn moment, de manèra que sonque rèste per conéisher es prèmis d'arts plastiques e literatura.

**AUEM DE
BESONH
TRADUCTORS-
CORRECTORS
TATH NÒSTE
EQUIP
D'ETH DIARI
TRUCATZ-MOS**

**ATH
973 64 17 72**

PREAUSES

LEGISLACION E FORMACION ENTÀ FACILITAR
ETH MORIR DIGNAMENT EN CASA

Resumit: *Aguesta prepausa sage de retor-nar eth procès dera mòrt ar entorn familiar, entà pr'amor d'umanizar era mòrt e hè-la mès presenta ena nòsta vida vidanta, coma part deth procès dera vida qu'ei.*

Diagnostic:
Era grana majoritat de persones dera nòsta societat tamb malauties terminaus passe eth procès dera mòrt embarrada en centres espitalaris. Açò compòrte: 1. Morir luenh deth pròpri entorn e sosmetut a oraris e reglaments que trebuquen era proximitat tamb era família, era intimitat e era capacitat de decission dera persona en procès de morir. 2. Èster atengudi per professionals que soent non son formadi en acompanyament en morir, e que per tant pòden senté-se desorientadi deuant de quauquarrés que non se pòt ne guarir ne víuer. 3. Alimentar era idia qu'era mòrt ei un fracàs dera medecina, e pas un procès naturau dera madeisha vida. 4. Aucupacion de places espitalàries que pòden

amià-se a persones en procès de guariment. 5. Despenes economicas importantes, ja que pr'amor deth jurament ipocratic fòrça mètgés despenen mès de çò qu'ei de besonh (transfusions, analitiques, serumteràpia permanenta, eca.).

Objectius:
1. Poder morir ena pròpria casa, a pròp des persones e des causes qu'auem estimat pendent era vida, en tot recèber assisténcia de professionals que, preparadi entad açò, acompanyen e balhen supòrt durant aguest procès, tant ara persona que morís, com ara família. 2. Poder víuer eth procès de morir tamb respècte e sense intervencions professionals destinades a alongar de quinsevolh manèra era vida. 3. Tornar a integrar era mòrt en entorn familiar coma part deth procès dera vida, coma causa naturau.

Esturments:
Entà poder arténher es objectius nomentadi que cau: 1. Ua lei que libere as familhars

qu'ac desiren d'ua part des cargues laboraus entà que poguen atier ara persona qu'ei en procès terminau. Ua sòrta de baisha laborau que despartiguésse tota ua jornada entre es familhars que pòden acompanyar ad aguesta persona; per exemple, se son quate familhars, cadun d'eri receberie un liberament de 8:4 = 2 ores laboraus. Eth prètzhèt d'estudiar es besonhs de cada cas en particular poderie amià-lo a tèrme er equip d'assisténcia (assistent social, infirmiera, mètge). 2. Premanir equips de professionals especializadi ena assisténcia a persones en procès de morir a domicili. Aguesta assisténcia includirie es aspèctes físics, psíquics e espirituaus dera persona e dera sua família.

Documentacion:
Kübler-Ross, E.: *Vivir hasta despedirnos*, Luciérnaga, Barcelona, 1991.
Kübler-Ross, E.: *Sobre la muerte y los moribundos*, Grijalbo, documentacion deth cors Acompanyament als processos de morir i de la mort, de DOMO, Barcelona, 1995.

Donades sus era autora:
Carme Tarrida Bonet qu'ei diplomada en Infermeria; a trabalhà pendent 20 ans en diuèrsi centres espitalaris, e lèu tostemp en sales d'espitalizacion. D'ençà de 1976 a estat interessada ena practica e era teoria deth iòga, es diuèrses tecnicas dera escòla Seitaï, era omeopatia, e en aguesti moments tanben dera psicoanalisi. Pendent es ans 1995-1997 corsèc en DOMO (Escòla Superiora d'Infermeria de Barcelona) es diferents assignatures dera carrèra d'Infermeria. En aguesti cors si trapèc es aspèctes olistics dera salut que mancauen ena sua anteriora formacion professional. En 1997 impartic còrs de premaniment ath part en Cerdanhòla deth Valhès. Actualament trabalhe en Centre entara Innovacion Social e coordine es fòrums de Salut, Educacion e Relacion entre Generacions.

Carme Tarrida Bonet
Banc Interactiu de Propostes
Fòrum Català per Repensar la Societat

ERA OPOSICION DEMANARÀ UN PLEN SUS ERA GESTION DETH GOVÈRN DE CIU

Era Deputacion Permanenta deth Parlament s'amasse aué entà debàter era prepausa des partits d'esquèrra de celebrar aguest mes un plen ordinari e un aute monografic sus era gestion deth govèrn de CiU, iniciatives que non prosperaràn pr'amor que CiU e PP an anonciat eth sòn vòt en contra.

PSC, IC-V e ERC an instat ena amassada dera Deputacion Permanenta deth Parlament entà demanar, un còp mès, que s'abilite junhsèga coma periòde parlamentari tamb er objectiu d'esvitar, ath delà, qu'era cramba demore inactiua pendent lèu sies mesi se, coma semble, Jordi Pujol finalament convòque eleccions en octobre.

Totun açò, era demana des formacions d'esquèrras se trobarà

tamb era negatiua de CiU, que non ve eth besonh de celebrar mès plens, e deth PP, que s'a alinhat tamb era coalicion nacionalista en tot argumentar que "non li harà eth jòc" ath PSC ne participarà en estratègies "orquestrades per Pasqual Maragall".

Era demana d'un plen ordinari va acompanyada d'un orde deth dia tamb 19 punts entà debàter e aprovar, entre es quaus subergés ua proposicion de lei sus era possession de cans consideradi potencialment dangierosi e ua prepausa de PSC, IC-V e ERC entara creacion d'ua comission d'investigacion sus era politica de CiU en matèria de jòc.

Totes dues iniciatives an concludit era sua tramitacion parlamentària mès demoraràn sense aprovar en non celebrà-se mès

plens abantes des pròplèus eleccions catalanes e dera naua configuracion deth govèrn catalan.

Es partits dera oposicion d'esquèrras an persutat tanben en besonh que Jordi Pujol vage tath Parlament entà explicar era sua gestion de govèrn pendent aguesta legislatura en lòc de lançar campanyes publicitàries com "Catalunya, un país que creix", qu'a estat criticada per tota era oposicion per "partidista".

Pendent era darrèra Junta de Portaveus, CiU e PP sonque accediren a abilitar dus dies de junhsèga entà celebrar un plen tamb dus punts en orde deth dia: eth projècte de lei deth govèrn catalan e era iniciativa legislatiua populara sus es seleccions esportiuas catalanes.

AZNAR DEMANE ATH PSOE QU'EXPLIQUE
PER QUÉ E ENTÀ QUÉ PACTE

En ua ròda de premsa amassa tamb eth president de Bulgària, Peter Stoyanov, Aznar avertic as socialistes qu'eth "sòn nivèu de fidabilitat o credibilitat politica non ei cap guaire naut" dempús des acòrdi. Dempús de remercar qu'eth PP prenerà "tamb tota naturalitat" er establiment de pactes, José María Aznar didec ath PSOE: "dilhèu s'accedís a un cargue mès, totun se pèrd credibilitat". "Coma tot ena politica, tanben es pactes an es sòns limits; que i pòt auer pactes d'identificacion ideologica normaus, d'auti contra o anti, com es que se ven, o operacions politiquas que cèrquen eth poder peth poder, e d'aquerò cau dà-ne compdes ara opinion publica", exigic Aznar.

Eth cap deth Govèrn demanèc per qué pacten tamb eth PSOE "grops que non acèpten era Constitucion, que se placen ath marge d'era, que la questionen o que son incapables de jurar o de promèter un respècte as règles deth jòc, com eth BNG, çò qu'a passat en Melilha o çò que passe en Balears". "Jo è certa preocupacion, mès en PSOE aurien d'auer mès preocupacion, porque ei dificil de justificar que se pogue pactar tamb grops o persones que defensen era autodeterminacion, era independéncia o qu'agen ua participacion politica mès pensada en un aute tipe de questions que non son era defensa d'ues idies o un projècte politic", higec. Tanben auràn d'explicar, contunhèc Aznar, que "en Balears, sies partits se junhen tamb eth desir,

qu'a d'èster absolutament insuperable, d'esvitar qu'eth partit guanhador govèrne entà hèr qué?".

En conéisher deth president deth govèrn, per qué e entà qué se hèn aguesti acòrdi son "questions basiques que cau explicar en ua politica de pactes que determinen era credibilitat d'ua formacion, e -reiterèc- eth nivèu de fidança deth PSOE non ei massa naut, senon mèsleu ath contrari". "Ne deth punt d'enguarda d'un projècte globau entà Espanha, ne en projèctes concrèts entà ues Comunitats -se planhèc eth cap deth Govèrn- ei laguens des termières rasonables çò que passe, se non ei eth desir d'arténher eth poder a còsta de quinsevolh causa".

Aznar garantic qu'eth PP prenerà es resultes des pactes pòstelectoraus tamb "normalitat e naturalitat". "Aquiu a on mos tòque èster oposicion, que haram d'oposicion, e a on mos tòque èster govèrn, qu'ei ena majoritat des lòcs, contunharam en tot exercir coma Govèrn", persutèc eth president. Ath delà de garantir que i aurà ua relacion institucionau "normau" per part deth Govèrn tamb Melilha, Aznar rebrembec qu'es "pactes formen part dera politica pòstelectorau que se pogue plantejar". "Mès es [pactes] que viuem, auent en compde es resultats electoraus, e qu'eth guanhador des eleccions a estat eth PP, an estat un shinhau es pactes des perdedors", concludic Aznar.

ERA ASSEMBLEA KURDA AJÒRNE ERA
SUA AMASSADA EN PARLAMENT BASC

Era Assemblée kurda en exilh a decidit ajornar era amassada qu'auie previst celebrar aguesta dimenjada ena sedença deth Parlament Basc perque eth Tribunau Constitucionau non a resolut eth recors plantejat peth Govèrn centrau.

Eth president deth Parlament deth Kurdistan en exilh, Yasar Kaya, envièc ager un escrit tàs grops dera cramba de Vitòria e ath sòn president, Juan María Atutxa, a on les comunicaue aguest ajornament.

Eth Tribunau Constitucionau (TC) acordèc a mieï mes d'abriu adméter a tramit era demana deth Govèrn espanhòl contra er acòrd dera Mesa deth Parlament Basc d'autorizar ara Assemblée kurda a celebrar ua session de trabalh ena sua sedença, tamb çò qu'era decision demorèc suspènuda enquiara resolucion deth recors.

En sòn escrit, Kaya rebrembec qu'eth TC encara non s'a prononciat sus eth hons dera question e se mòstre convençut de que, sigue quina sigue era resolucion finau deth naut tribunau, "non influirà" en interès qu'era cramba basca a mostrat entara "causa deth Kurdistan e deth pòble kurd".

Eth president dera Assemblée kurda en exilh

s'aufrís, en madeish escrit, a mantier, amassa tamb ua delegacion d'aguest parlament, ua amassada tamb representants dera cramba basca a compdar deth dia 20 de junhsèga entà pr'amor d'analizar es darrèras entremieges viscudes en torn ath Kurdistan e, especialament, era situacion creada dempús dera condemna a mòrt deth líder kurd Abdullah Ocalan.

Eth TC suspènec era decision dera Mesa deth Parlament Basc d'autorizar aguesta amassada dempús qu'eth Govèrn espanhòl presentèsse un recors en considerar que se vulneraue ua competéncia exclusiua der Estat entad açò que tòque a relacions internacionaus e politica exteriora, establidi enes articles 149 e 97 dera Constitucion espanhòla. Era madeisha Carta Magna establís qu'era impugnacion deth Govèrn centrau a disposicions e resolucions adoptades pes organs des comunitats autonòmes produirà era "suspension dera dispausicion o resolucion recorrida", suspension qu'eth Tribunau a de ratificar en un tèrme non superior as cinc mesi.

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.
Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.